

СТАНОВИЩЕ

от

**д-р Албена Александрова Овчарова- доцент
в Пловдивски университет “Паисий Хилендарски”**

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен 'доктор'
в област на висше образование 1. Педагогически науки
професионално направление 1.2. Педагогика
докторска програма Теория на възпитанието и дидактика (Социална педагогика)

Автор: Весела Иванова Божкова

Тема: “Първична превенция на агресивно детско поведение в начална училищна възраст”

Научен ръководител: доц. д-р Снежана Атанасова Попова – Югозападен университет „Неофит Рилски” гр. Благоевград

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Със заповед № 904 от 19.06.2020 г. на Ректора на Югозападен университет „Неофит Рилски” съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема: „**Първична превенция на агресивно детско поведение в начална училищна възраст**“ за придобиване на образователната степен „доктор“ на ЮЗУ в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика, докторска програма Теория на възпитанието и дидактика (Социална педагогика) .

Автор на дисертационния труд е Весела Иванова Божкова – редовен докторант към катедра “Управление на образованието и специална педагогика” на факултет „Педагогика“, отчислена с право на защита.

Представеният комплект материали на електронен и хартиен носител е в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за приложението му. Той включва всички необходими документи. Докторантът е приложил четири самостоятелни публикации по темата на дисертацията.

2. Актуалност на тематиката

Представената разработка е с висока степен на актуалност, тъй като първичната превенция на агресията продължава да е нерешен проблем в българската образователна система, а в същото време е доказан фактор за преодоляване на проявите на агресивно поведение от учениците. Въпреки многобройните теоретични и емпирични изследвания по тази тема, на практика резултатите не са задоволителни. Броят на публикациите с практико-приложен характер в тази проблематика все още не е достатъчен.

3. Познаване на проблема

Докторантката демонстрира в текста познаване на базисна и специфична информация по темата, подкрепено и от наличната и професионална компетентност – обучението и в специалност „Начална училищна педагогика“ като бакалавър и в специалност “Социална превенция и консултиране” като магистър. Владеенето на английски и немски езици също спомага за използването на богат арсенал от публикации в разглежданата научна област. Доказателство в тази насока са и

анализираните 21 базисни литературни източници на латиница. Те са използвани в осъществения теоретичен анализ, като е включен и коментар, и опит за споделяне на лична позиция от докторанта. Би било добре да присъства повече аналитичност при представяне на различните теоретични концепции.

4. Методика на изследването

Методиката на изследване е описана във втора глава и е съотнесена към формулираната изследователска цел, поставените задачи и хипотезата на емпиричното изследване. Използваните методи - теоретичен анализ и синтез, сравнение, систематизиране и обобщение, статистически методи за обработка на резултатите и др., дават възможност за очертаване както на теоретичната основа на проблема, така и за разностранна емпирична обосновка и разкриване на същностните характеристики на първичната превенция на агресивно детско поведение в начална училищна възраст. Всичко това е предпоставка за формулирането на редица изводи и препоръки с висока степен на приложимост, която за съжаление не е използвана в пълния и капацитет.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Дисертационният труд е в обем от 496 страници основен текст и 49 страници приложения. Библиографията е от 196 източника, в това число 161 на кирилица, 21 на латиница и 14 интернет ресурса.

Дисертацията е с класическа структура - две основни части /теоретична и емпирична/, представени в следната последователност: увод, три глави, заключение, препоръки, основни научни и приложни приноси на дисертационния труд, публикации по темата на дисертационния труд, литература, приложения.

В теоретичната част е направен опит да се представи изследваният проблем многоаспектно и от различни научни позиции – на общата педагогика, психологията, теория на комуникацията, социологията и пр. Налични са акценти върху когнитивното дисмодерационно общуване и спецификата на началната училищна възраст. Изследователските търсения на докторанта са насочени върху научното обосноваване и разработването на ефективни превантивни техники, приложими към учениците в изследваната възраст, които да дадат възможност за осъществяване на практическа превантивна дейност на агресивното поведение. В теоретичния анализ липсват систематизацията на техниките, нужните теоретични изводи и заявено лично мнение на докторанта, които ясно биха предположили осъществяването на последващото емпирично изследване.

В емпиричното изследване са включени ученици, родители и педагогически специалисти. За учениците са налични констатираща и експериментална части. Констатиращата е осъществена чрез използването на два инструмента - изследване на агресивността със стандартизиран въпросник и чрез авторска /съставена от докторанта/ анкетна карта. В експерименталната част е апробиран инструментален модел, реализиран чрез метода на проектно базираното обучение в училище. Оценъчният етап е по определени критерии. Налични са някои процедурни несъответствия в проведеното изследване, които донякъде се компенсират от значителния обем емпирични данни и възможностите за интерпретацията им. Освен мнението на педагогическите специалисти е анализирано и мнението на родителите.

Осъществена е статистическа обработка на резултатите. Многогранните в същността си емпирични данни дават възможност за направата на изводи и препоръки за практиката, но поставеният акцент е главно в препоръките. По мое мнение, формулирането на теоретични и практико-приложни изводи в края на разработката в значителна степен би обогатило нейното съдържание.

Научните приноси изведени от докторанта акцентират върху постиженията на дисертационния труд и по - обобщено и допълващо могат да се сведат до следното:

- изследователската тема е изключително актуална и перспективна както в теоретичен, така и в емпиричен аспект и не е достатъчно детайлно разработена в докторантски изследвания от направление 1.2. Педагогика;
- присъства елемент на новост, изразяващ се в личния принос на докторанта за решаването на проблемите в обособената тема, особено в апробирането на нов модел за превенция на агресията при ученици от начална училищна възраст;
- създаденият авторски инструментариум, с известни корекции, би могъл да се използва и в други, по - всеобхватни емпирични изследвания по заявената тема.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Представените публикации по темата на дисертационния труд са четири и отговарят на изискванията за съответната научна степен. Приемам, че текстът, получените резултати и очертаните приноси в дисертационния труд на докторант Весела Божкова са изцяло нейно лично дело.

7. Автореферат

Авторефератът отговаря на приетите изисквания за кратко изложение на съдържанието на дисертацията, резултатите от нея, публикациите и приносните моменти, въпреки че не следва изцяло структурата на дисертацията.

8. Препоръки и въпроси към докторанта

Освен посочените по – горе в текста забележки, препоръките ми са в следните параметри:

- По – точно дефиниране на обекта на изследване и хипотезата.
- Коректност в използването на научни термини – парадигми, подходи, модели и пр.
- Повече прецизност в техническото и стилистичното оформление на дисертационния труд.
- Формулиране на теоретични и практико –приложни изводи от дисертационното изследване.

Въпрос към докторанта:

1. Каква е причината за включване на социални работници в контингента на изследвани лица, при условие, че емпиричното изследване е центрирано към училищното образование?
2. В каква степен съвпадат мненията за превенция на агресията на различните групи изследвани педагогически специалисти?

9. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Предлагам емпиричната част от дисертационния текст да се коригира по отношение на инструментариума, да се дооформи в по – синтезиран и структуриран вид и да се издаде като самостоятелно книжно тяло, за да получи шанс за по – широко разпространение и използване сред занимаващите се с тази проблематиката.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа базисни научни и научно-приложни резултати, отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ЮЗУ „Неофит Рилски“.

Дисертационният труд показва, че докторант Весела Иванова Божкова притежава основни теоретични знания и професионални умения по научна специалност Теория на възпитанието и дидактика (Социална педагогика) като демонстрира качества за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Предвид гореизложеното, давам своята положителна оценка за проведеното изследване и предлагам на научното жури да присъди научната степен “доктор ” на Весела Иванова Божкова в област на висше образование: 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика, докторска програма Теория на възпитанието и дидактика (Социална педагогика).

12.07. 2020 г.

Изготвил становището:

доц.д-р Албена Александрова